

Keskiaika

Mistä mihin – eri määritelmiä

Cristoph Cellarius (1600-luku): 313–1453

Yleisin: 476–1492

Saksassa: 476–1517

Suomessa: n. 1155–1527

Varhaiskeskiaika n. 400–1000

Myöhäiskeskiaika n. 1250–1500

Sydänkeskiaika n. 1000–1250

**Renessanssi
n. 1400–1600**

529 Platonin akatemia suljetaan

476 Länsi-Rooma tuhoutuu

395 Jako Itä- ja Länsi-Roomaan

313 Rooman keisari Konstantinus Suuri
julistaa uskonnonvapauden

Donatello veistää alastoman Daavid-patsaan 1440

Itä-Rooma antautuu turkkilaisille 1453

Kolumbus löytää Amerikan, maurit karkotetaan Espanjasta 1492

Luther aloittaa reformaation 1517

Keskiajan kulttuuriilrit

Länsi-Eurooppa

- Poliittisesti hajanainen
- Katolinen kirkko kulttuurivaikuttajana
- Kukoistuskausi myöhäiskeskiaika, 1200–1400-luvut

Valtaus 700-luku

Takaisinvaltaus 1100–1400-luvut

Islantilainen Espanja

- Uskonnollis-poliittinen kalifaatti
- Uskonnollisesti suvaitseva
- Tieteessä edistyksellinen
- Kukoistus 700–1100-luvut

Ristiretket 1100–1200-luvut

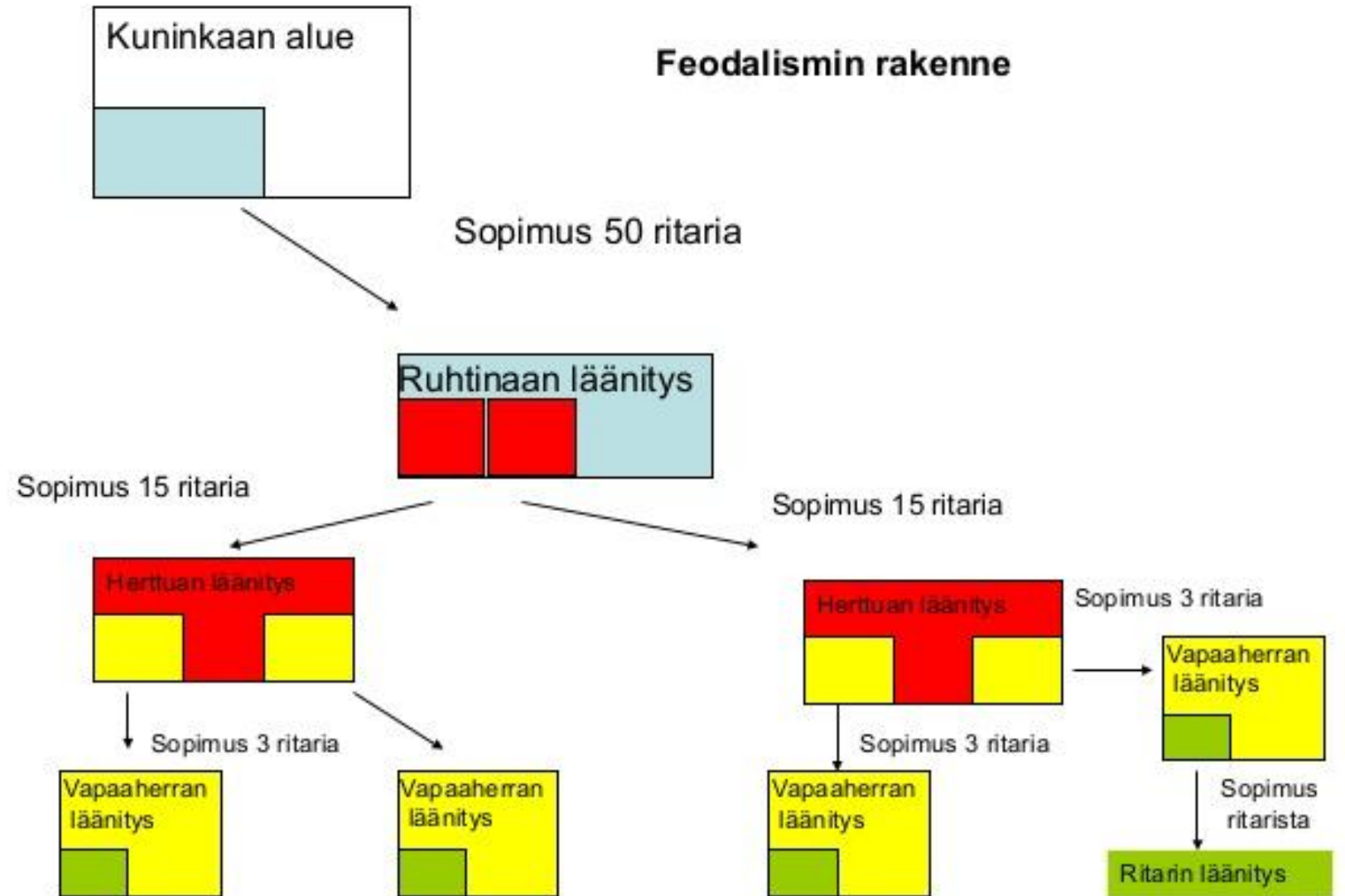
Kirkonkirous 1054

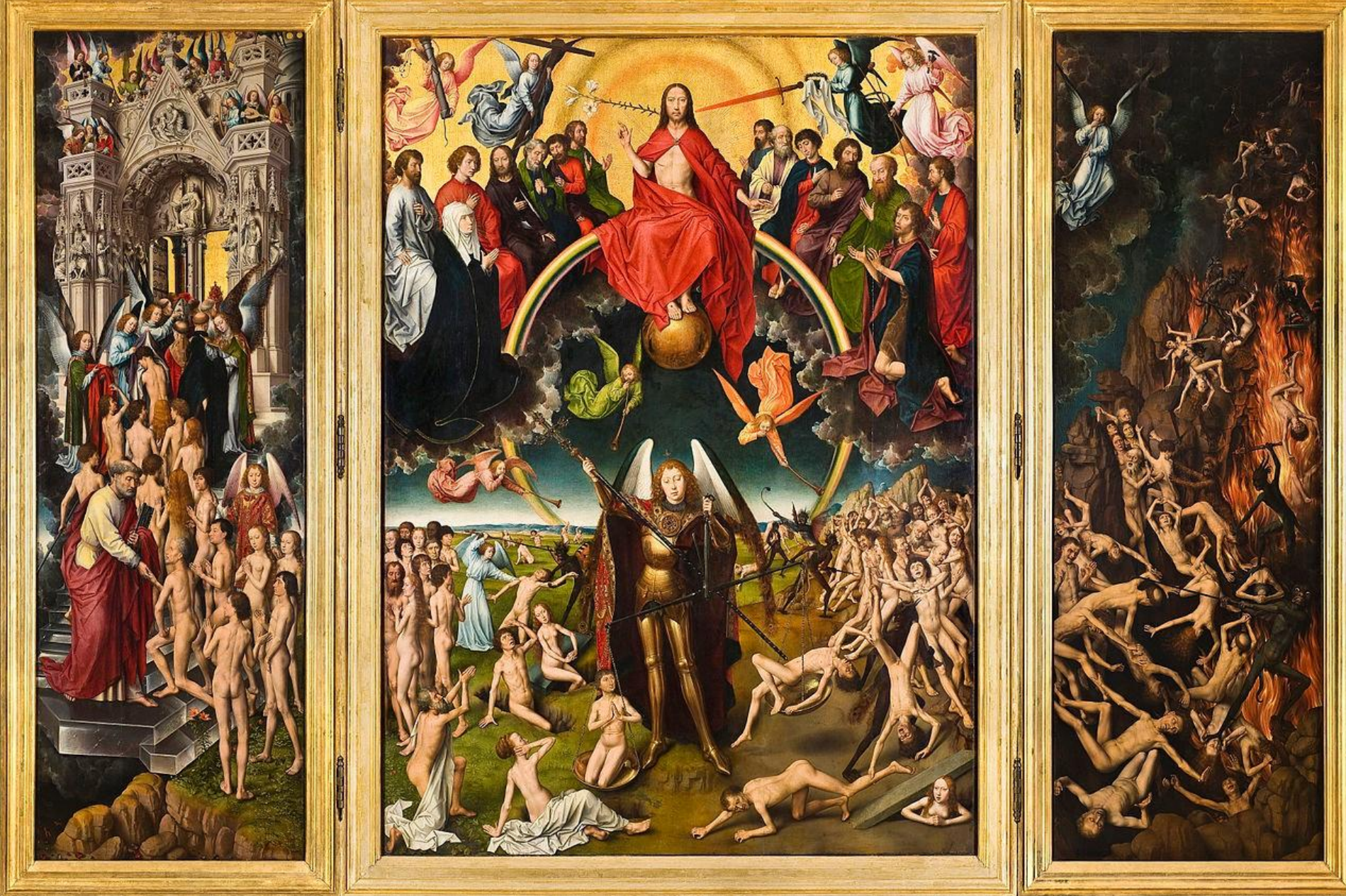
Itä-Rooma

- Keisarin yksinvalta
- Roomalaisen kulttuurin säilyttäjä
- Vuosina 395–1453

Keskeistä:

- Feodalismi
- Katolisen kirkon merkittävä rooli
- Varhaiskeskiajan taantumasta myöhäiskeskiajan uuteen nousuun, esim. kaupunkien ja kaupan kasvu

Kolmiosaisessa
maalauksessaan *Viimeinen
tuomio* (1466–1473)
taiteilija Hans Memling on
kuvannut tapahtumia, jotka
1400-luvun käsityksen
mukaan odottivat ihmisiä
kuoleman jälkeen.

Tarkastele maalauksen
esittämää kuvaa kuoleman
jälkeisestä elämästä ja
analysoi, millä eri tavoin
käsitys tuonpuoleisesta
heijastui keskiajan ihmisten
arkielämään.

(YO K21)

Hyvässä vastauksessa kokelas osaa selittää, että keskiajan katolisessa Euroopassa ihmiset uskoivat aikojen lopussa tapahtuvaan kuolleiden ylösnousemukseen ja viimeiseen tuomioon, jossa hyveelliset ihmiset pääsevät ikuisen elämään Jumalan valtakuntaan ja syntiset puolestaan päätyvät ikuisen kidutukseen helvettiin.

Kokelas ymmärtää, että pelko tulevasta tuomiosta ja helvettiin joutumisesta hallitsi ihmisten elämää ja sai heidät noudattamaan Kirkon asettamia sääntöjä. (...) Kokelas tekee aineiston kuvasta joitakin yksinkertaisia havaintoja, esimerkiksi tunnistaa Kristuksen ja että osa ihmishahmoista on sijoitettu helvettiin.

Kiitettävässä vastauksessa kokelas analysoi tarkemmin maalausta ja perustelee tulkintaansa viittaamalla yksityiskohtiin. Vasemmanpuoleinen paneeli kuvaa paratiisia, jonne pyhä Pietari toivottaa valitut tervetulleeksi. Keskellä on kuvattu vainajien ylösnousemus ja Kristus pyhimysten ja enkeleiden ympäröimänä tuomarina. Oikeanpuoleisessa paneelissa demonit tai paholaiset kiduttavat tuomittuja sieluja helvetin liekeissä.

Sielun kohtalo viimeisellä tuomiolla ei ollut kiinni yhteiskunnallisesta asemasta. Memlingin maalauksessa tuomittujen joukossa on myös pappeja, jotka tunnistaa pappissäädylle tyypillisestä hiusten leikkauksesta. (...) Kokelas kuvaa tarkemmin ja analyttisemmin tuonpuoleisen pelon tai odotuksen vaikutusta ihmisten elämään. Kokelas ymmärtää, että Memlingin maalaus sijoittuu Mustan Surman jälkeiseen aikaan, jolloin kuoleman ja kadotuksen pelko korostui taiteessa. (...)

Kolmiosaisessa maalauksessaan *Viimeinen tuomio* (1466–1473) taiteilija Hans Memling on kuvannut tapahtumia, jotka 1400-luvun käsityksen mukaan odottivat ihmisiä kuoleman jälkeen.

Tarkastele maalauksen esittämää kuvaa kuoleman jälkeisestä elämästä ja analysoi, millä eri tavoin käsitys tuonpuoleisesta heijastui keskiajan ihmisten arkielämään.

MEDIEVAL TRADE ROUTES AND TRADE FAIRS

- Trade routes
- Towns holding fairs
- Hanseatic towns
- Hanseatic trading posts
- Principal commercial centers

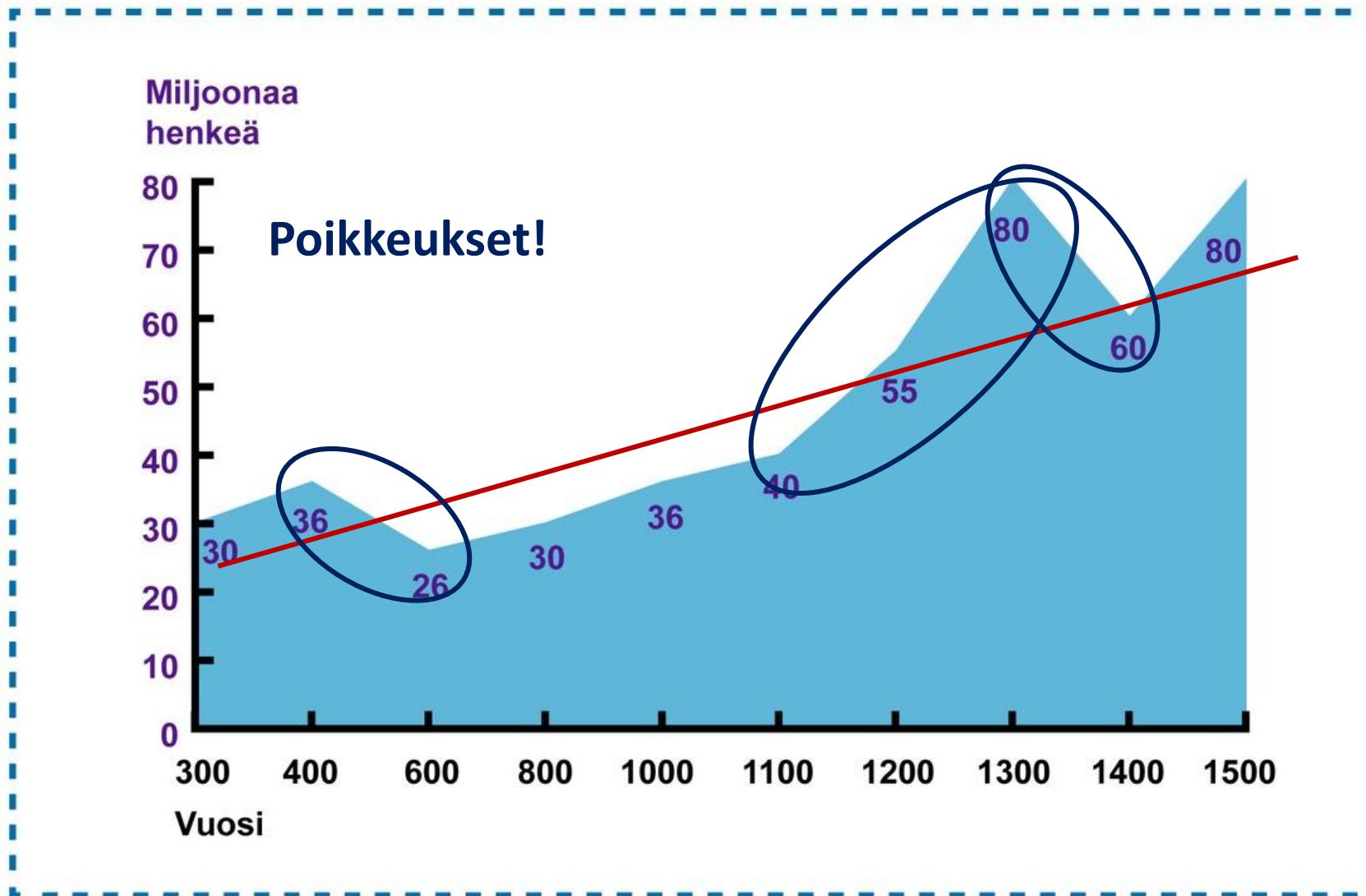
Kaupan keskuksia
Pohjois-Italia ja
Pohjanmeren rannikko

Kaupunkikuva: muurit, tiivis rakenne,
kirkontornit, joki- / meriyhteydet

Erittele kuvaajan avulla, miten Euroopan väkiluku muuttui keskiajalla. Mitkä tekijät selittävät muutokset?

Määrittele keskiaika!

Trendi: nouseva

Myöhäiskeskiaika pohjusti

renessanssia

TALOUS

Rahatalous vahvistui
Kauppa lisääntyi

Vauraat porvari- ja aatelissuvut taiteen
mesenaatteina

KIRJALLISUUS

Dante: *Jumalainen näytelmä*
Boccaccio: *Decamerone*

Kansankielinen kirjallisuus, esim. Erasmus
Rotterdamilainen, William Shakespeare

KUVATAITEET

Giotto: persoonallinen ihmiskuvaus

Donatello, Botticelli, Da Vinci, Michelangelo...

USKONTO

John Wycliffen (k. 1384) ja Jan Husin
(k. 1415) kritiikki kirkkoa kohtaan

Reformaatio: Luther, Zwingli, Calvin

KULTTUURI- PERINTÖ

Kreikkalaisoppineita muutti Osmanien
piinaamasta Bysantista länteen

Humanismi: antiikin tutkiminen
alkuperäislähteiden ja käsikirjoitusten pohjalta

TIEDE

Skolastiikka: kriittinen ja vertaileva
tutkimus

Irtaantuminen Raamatun ja Aristoteleen
auktoriteetista

YKSILÖLLISYYS

Musta surma → väestökato →
yksilön merkitys kasvoi

Individualismi. Ihmishanteena *uomo universale*,
monitaitoinen yleisnero